

ОБМЕЖЕННЯ ПЕРЕСУВАННЯ ОСОБИ ЯК ПОЛІЦЕЙСЬКИЙ ЗАХІД: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВОРЕАЛІЗАЦІЇ

Адміністративне затримання та доставлення порушника, будучи буденним та яскравим втіленням адміністративного примусу, пов'язані з цілою низкою недоліків правозастосування у діяльності Національної поліції. В свою чергу діяльність останньої як правоохоронного органу нової формації має суворо відповідати принципам верховенства права, дотримання прав і свобод, законності. Очевидне протиріччя між змістом зазначених принципів та необхідністю виконання покладених на поліцію завдань зумовлюють потребу або порушення принципів, або не забезпечення можливості належного виконання завдань щодо захисту правопорядку.

Адміністративне затримання та доставлення порушника уявляється за можливе розмежувати наступним чином. Адміністративне затримання застосовується поліцією та відповідно складається протокол про адміністративне затримання у разі поєднання наступних складових: 1) (перша) якщо доставлення порушника застосовано з метою припинення адміністративного правопорушення; 2) (друга) адміністративне правопорушення, що вчинено особою, віднесено до переліку відповідних проступків, у разі вчинення яких поліцією може бути застосовано адміністративне затримання згідно ст. 262 Кодексу України про адміністративні правопорушення [1] (далі – КУпАП). Наприклад, якщо поліцейський не може скласти протокол про адміністративне правопорушення на місці його вчинення, якщо складення протоколу є обов'язковим, через погодні умови, відсутність даних про особу-порушника (у разі не віднесення адміністративного правопорушення до ст. 262 КУпАП), то він має право доставити порушника в поліцію, при цьому адміністративне затримання не

застосовується (протокол про адміністративне затримання не складається). Якщо адміністративне правопорушення, яке вчиняє особа, (наприклад, дрібне хуліганство,) потребує його припинення у тому числі шляхом її доставлення до органу поліції, а також необхідно встановити особу (забезпечити провадження у справі про адміністративне правопорушення згідно ст. 260 КУпАП) застосовується адміністративне затримання (відповідно складається протокол про адміністративне затримання). Не можна вважати затриманням ситуацію при якій особа прибуває до службового приміщення разом з поліцейським не через фізичних примус чи підкорення наказу, а висловивши добровільну згоду у відповідь на запрошення прослідувати до органу поліції для складення протоколу про адміністративне правопорушення, з'ясування обставин справи тощо, адже описана ситуація загалом відповідає змісту доставлення порушника. Застосування до особи спеціальних засобів, а саме спеціальних засобів обмеження рухомості за будь-яких обставин є затриманням (чи то адміністративним затриманням) особи. Не можна зробити однозначного висновку, що адміністративним затриманням є будь-яке вилучення особи з місця її перебування, а не лише те, що пов'язано з її поміщенням до кімнати для затриманих і доставлених.

Потреби сьогодення обумовлюють необхідність підходу до трактування норм Закону України «Про Національну поліцію» та КУпАП таким чином, відповідно до якого строк адміністративного затримання має обчислюватися з моменту, коли особа силою або через підкорення наказу змушена залишатися поряд з уповноваженою посадовою особою (поліцейським), або у визначеному нею (ним) місці. Для цього патрульні, які доставляють особу, що є затриманою, до приміщення поліції, повинні складати рапорт, де має бути відображено час «фактичного затримання особи» (висунення наказу чи застосування сили). Саме цей час має бути відображений у журналі реєстрації таких осіб, як такий що свідчить про початок затримання.

З метою забезпечення належної діяльності Національної поліції щодо забезпечення правопорядку, що між іншим має на меті захист прав та свобод людини та громадянина загалом, необхідно:

– встановити для усіх категорій осіб, які перебувають на території України, обов'язок мати при собі документи, що посвідчують особу; відсутність таких документів має бути підставою для здійснення адміністративного затримання з метою встановлення особи, якщо вона притягається до адміністративної відповідальності;

– спираючись на зарубіжний досвід, з метою забезпечення особистої безпеки поліцейського, передбачити право останнього застосовувати спеціальні засоби обмеження рухомості на протязі 5 хвилин на місці вчинення правопорушення, не вважаючи це адміністративним чи іншим видом затримання;

– у КУпАП та Законі України «Про Національну поліцію» передбачити, що не можна вважати адміністративним затриманням особи час, протягом якого остання залишається на місці вчинення правопорушення для оформлення матеріалів про адміністративне правопорушення та під час реалізації поліцейських заходів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – Додаток до № 51. – Ст. 1122